

GLEDALIŠKI LIST

Narodnega gledališča v Ljubljani

1937-38

OPERA

UREDNIK: M. BRAVNIČAR

G. PUCCINI:
14 MANON LESCAUT
OPERA V ŠTIRIH DEJANJIH

Din 2*50

Izhaja za vsako premijero

GLEDALIŠKI LIST

NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

1937/38 ŠTEV. 14 OPERA UREDNIK: M. BRAVNIČAR

GIACOMO PUCCINI:

MANON LESCAUT

PREMIERA 17. MAJA 1938

Giacomo Puccini: Manon Lescaut

Puccini je večkrat rekel o svoji »Manon Lescaut«: »To je edina opera, ki mi ni prizadevala grenkob.« Z njo si je mojster sladke melodije utrl pot do svetovnega slovesa, bila je začetek njegovih velikih uspehov. Dunajski kritik Julius Korngold je ob njeni premieri napisal: »Manon prinaša Puccinijevo pevno melodijo in sicer takšno, ki je sama po sebi prikupljiva, kakor tudi nežno-strastna in ne nazadnje otožna, smrtno tesnobna. Pri Madami Butterfly smo namigavali na Tosco, pri Tosci na Bohème; kdor pa pozna Manon Lescaut, mu postane jasno, da je v njej vrelec vseh treh oper. Z velikim uspehom kronano delo fracoskega skladatelja Masseneta je z žugajočim prstom svarilo in opominjalo pred ponovno uglasbitvijo te zgodbe, toda sanjava glasba, njena strastna nežnost, ki se je na-

brala v mladem italijanskem skladatelju, je morala na dan. To najbolj živo dokazuje Puccinijev glasbeni značaj, njegovo nagnjenje k francoskemu bistvu in njegovo sorodnost z Massenetom.»

Puccinijeva »Manon Lescaut« je prišla na oder 9 let po Massenetovi. Ko je Puccini začel delati svojo »Manon«, še ni poznal Massenetove, čeravno je bila ta že na višku popularnosti in je doživela v prvem desetletju samo na pariški Operi comique okrog 300 uprizoritev. Prav zaradi tega je bila izbira iste snovi za Puccinija silno tvegana zadeva. Le redko se mlajše delo uveljavi poleg že priznane umetnine z isto snovjo. Pucciniju se je to posrečilo. Ustvaril je umetnino, ki je resnejšega kova, kakor so ostala njegova dela, a tudi v dramatičnem oziru bolj vestno izdelana. V »Manon Lescaut« se odkriva velika Puccinijeva melodična darovitost, ki ima izrazito in privlačno osebno potezo; v tej operi spoznamo glasbeno dramatski talent, ki daje prednost glasbeniku pred teatralikom. V nobeni njegovi poznejši operi ne srečamo tako širokih in v sebi zaključenih linij, kakor v »Manon Lescaut«. Tudi težkega, mračnega patosa in temnih, sentimentalnih nastrojenj nima toliko nobena poznejša Puccinijeva opera. Otožni mol prevladuje v nji, četrto dejanje pa je naravnost zavito do monotonije v molovo kopreno. Kakor v svojih poznejših delih, tako se je Puccini tudi že v »Manon« pokazal neprekosljivega skladatelja nežnih junakinj, ki za ljubezen žive in umirajo.

*

»Manon Lescaut« je bila tretja Puccinijeva opera. Že s svojim prvcem »Le Villi«, ki je imel premiero v Milanu l. 1884., je Puccini obrnil nase pozornost glasbenega sveta v Italiji, tako, da je imel z naslednjim odrskim delom »L' Edgar« dostop na milansko Scalo (21. IV. 1889).

Pri libretu za Puccinijevo »Manon Lescaut« so sodelovali kar štirje avtorji, in sicer: L. Illica, ki je pozneje ustvaril skupno z G. Giacoso najuspešnejše librete za »Bohème«, »Tosca« in »Ma-



Tenorist J. FRANCL

ima v »Manon Lescaut« vlogo Des Grieuxa

dame Butterfly«, ter Oliva, Marco Praga in Giulio Ricordi. Puccini je pisal svojo »Manon« v Milanu, v Lucci, v Torre del Lago, dovršil jo je v vasici Vacallo v Švici leta 1892. »Manon« je imela srečo od vsega začetka; že na skušnjah je bila od izvoja-

jočih artistov deležna pozornosti in tople naklonjenosti. Prva uprizoritev se je vršila 1. februarja 1893. v Teatro Regio v Torinu. Vlogo Manon je pela Cesira Ferrari, Des Grieuxa je kreiral tenor Cremonini, pri pultu pa je stal stari maestro Pomé. Uspeh je bil odločen že po prvem dejanju, ki je do konca opere zrastel do splošnega navdušenja.

Z »Manon Lescaut« je Puccini dosegel svoj prvi veliki uspeh in odlikovanje z viteškim križem.

M. Br.

Vsebina

1. dejanje: Pred pošto v Amiensu se sprehajajo meščani, študentje, vojaki, žene in dekleta. Študent Edmont zapoje ljubezenski madrigal, tovariši ga prekinijo, ponovijo njegove verze in se pošalijo z pohajkujočimi dekleti. Med študenti je tudi resni Des Grieux; tovariši ga pripravijo, da podvori nekemu dekletu in ker ne najde odziva, misli, da ni ustvarjen za ljubezen. Poštni rog zatrobi, voz se ustavi in iz njega stopijo veselo pozdravljeni Lescaut, Manon in kraljevi davčni zakupnik Geronte. Študentje z začudenjem ogledujejo Manon, tudi Des Grieux je očaran od njene lepote. Medtem ko gresta Lescaut in Geronte s krčmarjem v hišo, se Des Grieux približa Manon in jo povpraša po imenu ter koliko časa namerava ostati v Amiensu. Preprosto in ponižno pove svoje ime in namen potovanja. Des Grieux jo nagovarja, naj kljubuje usodi in naj ne pokoplje svoje mladosti med samostanskim zidovjem. Manon obljubi, da se povrne k Des Grieuxu, ko pade noč. Ves blažen ostane Des Grieux sam in ponavlja besede, ki mu jih je rekla Manon. Študenti so ga opazovali in sedaj ga dražijo, dokler ne pobegne. Geronte izve od Lescauta, da mora Manon v

samostan, on — njen brat pa ne more odobravati, da bi se takšna lepotica že z 18. leti odpovedala življenju. V Gerontovi glavi se rodi načrt; Lescauta povabi na večerjo, pod neko pretvezo pa se odstrani. Edmont je prisluškoval razgovoru med krčmarjem in Gerantom. Ko pride Des Grieux zatopljen v svoje misli, mu Edmont izda, da hočejo lepo gospodično nasilno odvesti. Des Grieux prosi Edmonta za pomoč. Manon se vrne, Chevalier se ji približa in ji razkrije svojo vročo ljubezen, a jo tudi posvari pred Gerantom. Študenti zadržijo medtem Lescauta pri vinu in kartah. Ko Edmont javi, da je voz pripravljen, pregovori Des Grieux svojo Manon k begu. Geronte pride vabit Lescauta k večerji in sliši zvončke dirjajočih konj. Jezen opazi, da je bil prevaran. Lescaut hoče za pobeglimi, toda študenti in ljudstvo mu zabranijo pot, starega Geronta pa zasmehujejo in se iz njega norčujejo.

II. dejanje: Elegantni salon v Gerontovi hiši. Manon sedi pred toaletno mizico, lasuljar ji ureja lase. Lescaut obišče svojo setro in občuduje njeno lepoto, toda Manon je žalostna. Kaj ji koristi vse to razkošje, ona misli samo na Des Grieuxa in na mirno hišico, kjer je preživela z njim najlepše ure svojega življenja. Lescaut ji pripoveduje o Des Grieuxu, s katerim se večkrat sreča, da jo še ni pozabil in da ves obupan žaluje za svojo nezvesto; udal se je igri in upa, da bo nekoč toliko priigral, kolikor bi bilo potrebno, da si zopet pridobi Manon. Godbeniki vstopijo in opevajo v madrigalu njeno lepoto. Geronte vstopi s svojimi prijatelji; plesna ura se prične. Manon je za vse te stvari ravnodušna. Učitelj plesa izvaja z Manon menuet, Geronte in ostali gospodje občudujejo njeno lepoto in ljubkost. Vsi odidejo, le Manon ostane sama in obljubi, da pride kmalu za njimi. Nenadoma vstopi Des Grieux, vsa iz sebe mu plane Manon naproti, toda on ji očita nezvestobo in

še le po ponovnem zatrdilu verjame njenim besedam, da se zopet vda omami njene ljubezni. Geronte se pojavi na vratih in ironično pripomni, da je prišel ob nepravem času. Med Manon in Gerontom se razvije zbadljiv besedni boj. Ko Geronte sprevidi, da je tu odveč, odide užaljen s prętnjo, da se bo kmalu zopet pokazal. Des Grieux nagovarja Manon, da bi čimprej odšla odtod. Lescaut prisopiha v sobo in javi, da je Geronte naznanil Manon in da se bliža straža, ki naj jo odvede v pregnanstvo. Manon zbegano teka sem in tja in zbira zlato in lišp, Des Grieux ji odsvetuje, da bi jemala te reči s seboj. Ko dosežeta razburjenje in zmeda višek, vlomijo vrata in Geronte se hudobno smejoč prikaže z vojaki. Manon iz strahu izpusti zlato in lišp na tla. Des Grieux plane na Geronta, toda Lescaut ga razoroži. Vojaki odvedejo Manon. Z vzklikom: »Manon, o moja Manon!« ostane Des Grieux ves obupan sam.

III. dejanje: Trg v pristanišču v Havre. Ob strani vojašnice, v ozadju ladja. Lescaut in Des Grieux nastopita. Lescaut se je s svojimi prijatelji domenil za napad, da bi rešil svojo sestro. Manon čaka za zamreženimi okni na domenjeno znamenje. Des Grieux se boji, da načrt ne bo uspel; približa se oknu in natihoma spregovori nekaj besed z Manon. Stražar svetilnika gre v stolp ugasnit luč, med potjo poje pesmico. Ko je mimo, stopi Des Grieux k Manon in jo roti, naj pobegne, pri glavnih vratih dvorišča jo bo čakal Lescaut. Manon obljubi, da bo pobegnila, tedaj počí strel. Lescaut plane k Des Grieuxu: vse je izgubljeno. Zaman ga nagovarja naj zbeži in si reši življenje. Des Grieux rajši umre, nego da bi zapustil svojo ljubico. Ljudstvo pridrvi in sprašuje, kaj se je zgodilo. Vrata vojašnice se odpro, vojaki privedejo jetnice. Iz vojne ladje stopi poveljnik s četo mornarjev. Imenoma kličejo

jetnice, ki gredo po vrsti na ladjo. Ko pride na vrsto Manon, zbudi s svojo lepoto pozornost in sočutje v množici. Objokana in obupana gre Manon mimo Des Grieuxa in se posloviti. Naskrivoma si sežeta v roko, dokler ju surovo ne loči sergent. Des Grieux vzkipi in stisne k sebi Manon, množica se zavzame zanj. Poveljnik postane pozoren na ta prizor in vpraša, kaj se godi. Tedaj pade Des Grieux pred poveljnika in ga prosi dovoljenja, da bi smel na ladjo kot sluga ali delavec, samo da bi ostal v bližini svoje Manon. Ganjen od vroče prošnje, dovoli poveljnik Des Grieuxu, da lahko na ladji sledi svoji dragi v pregnanstvo. Hvaležen poljubi le-ta poveljniku roko in srečen hiti k svoji Manon.

IV. dejanje: Pusta in nerodovitna planota v Ameriki. Manon in Des Grieux sta kot begunca zašla v to krajino. Manon je bolna in popolnoma izčrpana. Rada bi naprej, a Manon se zgrudi nezavestna na tla. Žejna je. Des Grieux ji lepo postelje in gre iskat studenca, toda daleč naokrog ni nikjer vode. Žalosten se vrne k svoji Manon. V spominih preživita še enkrat vse lepe čase ljubezni in hrepenita po življenju, posvečenemu samo ljubezni. Des Grieux objame in stisne k sebi svojo Manon, a smrt mu jo iztrga iz naročja. Manon umre pregnana v puščavi. Des Grieux se presunjen od bolečine zgrudi na truplo svoje drage Manon.

Puccinijeva odrska dela

- »Le Villi« (1884. Milan),
- L' Edgar (1889. Milan),
- »Manon Lescaut« (1893. Torino),
- »La Bohème« (1896. Torino),
- »Tosca« (1900. Rim),

- »Madame Butterfly« (1904. Milan),
La Fanciulla del West (1910. Newyork),
»La Rondine« (Lastavica) (1917. Montecarlo),
»Il Trittico« (enodejanke) (1919. Rim),
a) Plašč,
b) Sestra Angelika,
c) Gianni Schicchi.
»Turandot« (1926.) Milan.

PRIHODNJI OPERNI SPORED

Prihodnja novost v naši operi bo Ponchiellijeva »Gioconda«.
V glavnih vlogah bodo sodelovali: gg. Oljekopova, Kogejeva,
Španova, Franc, Janko, Betetto.

Opero bo dirigiral ravnatelj M. Polič; režiral pa prof. O. Šest.



Lastnik in izdajatelj: Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani. Predstavniki:
Oton Župančič. Urednik: Matija Bravničar. Za upravo: Karel Mahkota.
Tiskarna Makso Hrovatin. Vsi v Ljubljani.

MANON LESCAUT

Opera v štirih dejanjih. prevedel N. Štritof, uglasbil G. Puccini.

Dirigent: N. Štritof.

Režiser: prof. O. Šest.

Manon Lescaut	K. Vidalijska
Lescaut, njen brat, sergent kraljeve garde	V. Janko
Chevalier des Grioux	I. Franci
Geront de Ravoir, kraljevi dvorni najemnik	D. Zupan
Edmond, dijak	J. Rus
Krčmar	M. Dolničar
Godbenik	V. Heybalova
Baletni mojster	P. Golovin
Prižigalec luči	M. Kristančič
Sergeant strelcev	M. Škabar
Kapitan	A. Orel
Vlasuljar	F. Čarman

Gospodje, abbeji, godbeniki, dekleta, meščani, ljudstvo, dijaki, dvorjani, strelci in mornarji.

Ojačevalno napravo je dobavila tvrdka Radiotehnika, Ljubljana, Miklošičeva cesta 7.

Blagajna se odpre ob pol 20.

Začetek ob 20.

Konec ob 23.

ESCAUT

Rechts: 12.1.1944
Rechts: 12.1.1944

1. 1. 1944
2. 1. 1944
3. 1. 1944
4. 1. 1944
5. 1. 1944
6. 1. 1944
7. 1. 1944
8. 1. 1944
9. 1. 1944
10. 1. 1944
11. 1. 1944
12. 1. 1944

Kosten: 22,-